

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ТА ПРОЦЕСУ

УДК 343.9:355.01

DOI <https://doi.org/10.51989/NUL.2024.5.12>

КРИМІНОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО МІНІМІЗАЦІЇ ЗАГРОЗ ЗРОСТАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ В ПІСЛЯВОЄННІЙ УКРАЇНІ

Батраченко Тетяна Сергіївна,кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри правоохоронної діяльності
Університету митної справи та фінансів

Статтю присвячено дослідженню кримінологічних підходів до мінімізації загроз зростання злочинності в Україні після завершення війни. Післявоєнний період характеризується низкою соціальних, економічних і правових викликів, що значною мірою впливають на криміногенну ситуацію в країні. Збройний конфлікт, руйнування інфраструктури, окупація окремих територій спричинили зростання соціальної напруги та дестабілізацію економіки, що створило сприятливе середовище для розвитку різних форм злочинної діяльності. У цьому контексті надзвичайно важливим є своєчасне впровадження ефективних механізмів для попередження злочинності.

Зокрема, у статті розглядаються ключові аспекти вдосконалення кримінального законодавства, яке має відповідати новим викликам, пов'язаним в тому числі з нелегальним обігом зброї, що залишиться після завершення військових дій. Велика кількість зброї, яка опиниться в розпорядженні цивільного населення або колишніх військовослужбовців, може стати серйозним фактором підвищення рівня злочинності. Тому наголошується на важливості легалізації ринку зброї, запровадженні чітких правових норм щодо її обігу й розробки навчальних програм для громадян із метою підвищення відповідальності за використання зброї.

Крім того, автор акцентує увагу на розвитку державно-приватного партнерства, зокрема на залученні приватних охоронних і детективних компаній до забезпечення правопорядку. В умовах обмежених державних ресурсів такі структури можуть відігравати важливу роль у забезпеченні безпеки громадян, захисті бізнесу та боротьбі зі злочинністю на місцевому рівні. Однак для ефективної роботи цих компаній потрібне чітке законодавче регулювання, яке забезпечить їхню діяльність у рамках правопорядку й національної безпеки.

Окрему увагу приділено інтеграції новітніх технологій, як-от дрони, у процеси моніторингу криміногенної ситуації та попередження злочинів. Автор підкреслює необхідність законодавчого врегулювання використання таких технологій для забезпечення їхнього належного застосування в правоохоронній діяльності й уникнення потенційних зловживань. Важливим аспектом є також моніторинг криміногенної ситуації, що дасть змогу оперативно реагувати на нові форми злочинної діяльності та забезпечить гнучкість кримінальної політики у відповідь на зміни в соціальному середовищі.

Ключові слова: післявоєнний період, криміногенна ситуація, антикримінальна політика, нелегальний обіг зброї, державно-приватне партнерство, новітні технології, дрони, моніторинг злочинності, кримінальне законодавство, громадянське суспільство.

Batrachenko Tetiana. Criminological approaches to minimising the threats of crime growth in post-war Ukraine

The article is devoted to the study of criminological approaches to minimising the threats of crime growth in Ukraine after the end of the war. The post-war period is characterised by a number of social, economic and legal challenges that have a significant impact on the crime

situation in the country. The armed conflict, destruction of infrastructure, and occupation of certain territories have led to an increase in social tension and destabilisation of the economy, creating a favourable environment for the development of various forms of criminal activity. In this context, timely implementation of effective crime prevention mechanisms is extremely important.

In particular, the article discusses the key aspects of improving criminal legislation to meet new challenges, in particular those related to the illegal trafficking of weapons left over after the end of hostilities. A large number of weapons in the possession of civilians or former military personnel may become a serious factor in increasing the level of crime. Therefore, the author emphasises the importance of legalising the arms market, introducing clear legal regulations on its circulation and developing training programmes for citizens to increase responsibility for the use of weapons.

In addition, the author focuses on the development of public-private partnerships, in particular, the involvement of private security and detective companies in law enforcement. In the context of limited public resources, such structures can play an important role in ensuring the safety of citizens, protecting businesses and fighting crime at the local level. However, the effective operation of these companies requires clear legislative regulation to ensure that they operate within the framework of law and order and national security.

Special attention is paid to the integration of new technologies, such as drones, into the processes of monitoring the crime situation and crime prevention. The author emphasises the need for legislative regulation of the use of such technologies to ensure their proper application in law enforcement and to avoid potential abuse. Monitoring of the crime situation is also an important aspect, which will allow for a prompt response to new forms of criminal activity and ensure the flexibility of criminal policy in response to changes in the social environment.

Key words: *post-war period, crime situation, anti-criminal policy, illegal arms trafficking, public-private partnership, new technologies, drones, crime monitoring, criminal legislation, civil society.*

Післявоєнний період в Україні супроводжуватиметься суттєвими соціальними, економічними та правовими викликами, що обумовлюють підвищений рівень злочинності. Збройний конфлікт, окупація окремих територій і руйнування інфраструктури не лише спричинили численні втрати, але й створили нові криміногенні ризики, що потребують активного реагування з боку держави та суспільства. Тому актуальність дослідження шляхів мінімізації загроз зростання злочинності в післявоєнний період є незаперечною. Особливого значення набувають питання вдосконалення кримінального законодавства, запобігання нелегальному обігу зброї та розвиток державно-приватного партнерства у сфері забезпечення правопорядку. Розробка і впровадження ефективної антикримінальної політики, адаптованої до сучасних реалій, є необхідними умовами для забезпечення безпеки та відновлення стабільності в суспільстві.

У післявоєнний період Україна стикається з унікальними викликами, обумовленими не тільки відбудовою інфраструктури, але й потребою у реінтеграції окупованих територій та соціально-еко-

номічній стабілізації. Після завершення активної фази бойових дій очікується посилення соціальних проблем, як-от безробіття, бідність, зростання соціальної нерівності й повернення до мирного життя великої кількості військовослужбовців. Це створює передумови для підвищення рівня злочинності [1, с. 14–15]. Особливу загрозу становить нелегальний обіг зброї, що залишиться після війни в руках цивільних осіб і колишніх військових. Масштабність цієї проблеми може ускладнити діяльність правоохоронних органів та збільшити ризики збройних злочинів. Також варто очікувати на загострення проблем, пов'язаних з організованою злочинністю, мародерством, корупцією та кіберзлочинністю, які використовуватимуть ситуацію соціальної нестабільності для свого збагачення.

Серед пріоритетних загроз післявоєнного періоду є підвищений ризик зростання рівня злочинності, що пов'язано з низкою факторів. По-перше, велика кількість нелегальної зброї може призвести до поширення збройних нападів, грабежів і вбивств. По-друге, соціальна нестабільність і економічні труднощі можуть сприяти

активізації організованої злочинності та незаконної діяльності, як-от контрабанда, наркотрафік і торгівля людьми. Отже, кримінологія як наука стикається з новими викликами, що потребують комплексного підходу до аналізу та прогнозування криміногенних ситуацій у післявоєнний період. Потрібно враховувати зміни в соціальній психології, поширення насильства та можливу десоціалізацію значної частини населення, яка постраждала від війни. Важливим завданням кримінології стає вивчення не лише традиційних форм злочинності, але й нових загроз, як-от кіберзлочини, кримінальні дії з використанням дронів та інші форми високотехнологічної злочинної діяльності [1, с. 15–16].

Отже, виклики, що стоять перед Україною у післявоєнний період, потребують активної участі наукової спільноти, зокрема кримінологів, у формуванні стратегії боротьби зі злочинністю, що відповідає сучасним загрозам і умовам.

Питання кримінологічних підходів до мінімізації загроз зростання злочинності в післявоєнній Україні досліджувалося низкою науковців, зокрема О. В. Ковальновою та В. І. Маланчук, які аналізували специфіку злочинної діяльності в умовах відновлення суспільства після війни. Так, О. В. Ковальова наголошувала на важливості використання новітніх методів кримінологічного аналізу та співпраці між правоохоронними органами і громадськістю для боротьби з організованою злочинністю в післявоєнний період, досліджувала ризики, пов'язані зі зростанням насильницьких злочинів і нелегального обігу зброї, підкреслюючи значення міжнародного досвіду в реформуванні антикримінальної політики [2].

Однак, незважаючи на те що це питання вже досліджувалося, воно потребує подальшого доопрацювання. Нові виклики, пов'язані з гібридною війною, нелегальним обігом зброї та інтеграцією ветеранів до мирного життя, потребують розробки нових підходів і впровадження сучасних стратегій, які б враховували специфіку кримінологічної ситуації в Україні. Тому залишається необхідність більш детального аналізу й адаптації міжнародних практик для ефективної протидії зростанню злочинності в післявоєнний період.

Зростання злочинності в післявоєнний період є одним із ключових викликів для українського суспільства, і для його розуміння потрібно враховувати низку соціальних, економічних та психологічних чинників. Після закінчення війни країна стикається з масивними соціально-економічними проблемами, що створюють сприятливе середовище для поширення злочинності. Війна завдала значних руйнувань економіці, інфраструктурі й соціальним інститутам, що сприяє підвищенню соціальної напруги та нестабільності. Економічна криза, безробіття, дефіцит ресурсів і порушення роботи державних інституцій спричиняють глибокі соціальні конфлікти, що стають передумовою до зростання рівня злочинності. В умовах економічної нестабільності значна частина населення втрачає джерела доходу, що змушує деяких осіб звертатися до злочинної діяльності як засобу виживання [3, с. 41].

Крім економічних труднощів, важливим чинником є психологічний вплив війни на населення. Військові дії супроводжувалися масовими травмами як фізичного, так і психологічного характеру, що призвело до зростання рівня стресу, агресії, дезорієнтації та інших психічних розладів. Люди, які пережили бойові дії, часто страждають від посттравматичних стресових розладів (ПТСР), що може сприяти схильності до насильницької поведінки або участі у злочинах. Війна також породжує культуру насильства, коли застосування сили стає нормою, а агресія і жорстокість сприймаються як прийнятні форми поведінки. Це сприяє поширенню злочинів насильницького характеру, як-от грабежі, напади та вбивства, особливо серед ветеранів і осіб, що безпосередньо брали участь у бойових діях.

Нелегальний обіг зброї є ще одним значним чинником підвищення криміногенної ситуації у післявоєнний період. Після закінчення активної фази війни в Україні залишиться велика кількість нелегальної зброї, яка, потрапивши до рук цивільних осіб, може використовуватися у злочинних цілях. Зброя, яка раніше використовувалася у військових діях, стає доступною для широкого кола людей, що підвищує імовірність її використання для здійснення насильницьких злочинів, як-от збройні

напади, грабежі та вбивства. Крім того, недоліки в контролі за обігом зброї створюють умови для формування нелегальних ринків, що можуть стати важливими джерелами прибутку для злочинних угруповань.

Організована злочинність також може поширюватися в умовах післявоєнного хаосу. Війна створює можливості для злочинних груп займатися незаконною діяльністю, зокрема контрабандою, торгівлею людьми й нелегальним постачанням зброї. У період нестабільності та слабкості державних інституцій організовані злочинні угруповання можуть посилювати свій вплив, контролюючи цілі сектори економіки та поширюючи свої мережі на міжнародному рівні. Такі угруповання нерідко вступають у співпрацю з корумпованими державними службовцями, що ускладнює боротьбу з ними та робить правозастосовну діяльність менш ефективною.

Паралельно з організованою злочинністю значного поширення набуває мародерство, яке часто стає наслідком зруйнованої соціальної інфраструктури й відсутності належного контролю з боку держави. В умовах руйнування інститутів правопорядку люди, позбавлені доступу до базових ресурсів, можуть вдаватися до мародерства як засобу виживання. Це спричиняє подальше погіршення криміногенної ситуації, оскільки такі дії стають поширеною формою порушення закону, особливо на територіях, які зазнали найбільших руйнувань під час війни [4, с. 172]. Отже, соціальні й економічні наслідки війни, психологічні травми, нелегальний обіг зброї, а також поширення організованої злочинності та мародерства створюють комплексний механізм, що сприяє зростанню злочинності в післявоєнній Україні. Кримінологічні підходи до вирішення цих проблем мають базуватися на глибокому аналізі цих причин і розробці ефективних стратегій, спрямованих на зниження рівня злочинності та відновлення правопорядку в країні.

Мінімізація загроз зростання злочинності в післявоєнній Україні потребує комплексного підходу, що передбачає реформування антикримінальної політики, розвиток державно-приватного партнерства, легалізацію ринку зброї, впровадження новітніх технологій і постій-

ний моніторинг криміногенної ситуації. Усі ці елементи повинні бути інтегровані в загальну стратегію, спрямовану на забезпечення безпеки в країні, відновлення правопорядку та стабілізацію ситуації після закінчення війни.

Антикримінальна політика повинна базуватися на всебічному аналізі чинного кримінального законодавства та його ревізії з урахуванням нових реалій післявоєнного періоду. Як було зазначено раніше, численні зміни до Кримінального кодексу України, прийняті протягом останніх десятиліть, нерідко були недостатньо обґрунтовані з наукового погляду, що призвело до правової невизначеності й ускладнень у правозастосованні. Тож потрібно провести ревізію законодавства, орієнтовану на усунення недоліків, систематизацію норм і створення адекватних механізмів реагування на нові виклики. Цей процес має супроводжуватися активним залученням кримінологічної експертизи, яка допоможе сформулювати нові підходи до запобігання злочинності, що виникає в умовах соціальної та економічної нестабільності [1].

Розвиток державно-приватного партнерства є ще одним важливим елементом у боротьбі зі злочинністю. Приватні охоронні та детективні компанії можуть відігравати важливу роль у забезпеченні безпеки як бізнесу, так і громадян. В умовах дефіциту державних ресурсів після війни приватний сектор здатен допомогти державним органам у підтримці правопорядку. Приватні охоронні фірми, які спеціалізуються на захисті об'єктів і забезпеченні безпеки, можуть стати важливими партнерами у зменшенні рівня злочинності. Водночас для ефективної взаємодії потрібно унормувати законодавство, яке регулює діяльність таких компаній, забезпечити контроль за їх діяльністю і створити механізми взаємодії між державними та приватними структурами [3, с. 14].

Легалізація ринку зброї та запровадження чіткого правового регулювання цього процесу є ключовим кроком для запобігання нелегальному обігу зброї. Після війни в Україні залишиться велика кількість зброї, яка може потрапити до рук злочинців. Запровадження системи легалізації дасть змогу не лише контролювати обіг зброї, але й підвищити відповідаль-

ність власників, що сприятиме зменшенню кількості насильницьких злочинів. Однак цей процес має бути супроводжений навчальними програмами для громадян щодо безпечного поводження зі зброєю, а також створенням інфраструктури для контролю та моніторингу обігу зброї, що може передбачати ведення реєстрів зброї та регулярні перевірки.

Інтеграція новітніх технологій, як-от дрони й інші технічні засоби у сфері безпеки, є важливою складовою у процесі боротьби зі злочинністю. Дрони вже довели свою ефективність під час війни, однак у післявоєнний період їх можна використовувати для моніторингу криміногенної ситуації, спостереження за віддаленими територіями та запобігання незаконним діям. Також ці технології можуть застосовуватися в правоохоронній діяльності для збору доказів і розслідування злочинів. Упровадження таких технологій потребує чіткого законодавчого врегулювання, щоб уникнути зловживань і забезпечити їх ефективне використання на благо суспільства. Нарешті, моніторинг криміногенної ситуації є необхідним для своєчасного реагування на нові загрози. Кримінологічні підходи до оцінки й аналізу злочинності мають не лише стосуватися аналізу статистичних даних, але й враховувати соціальні й економічні зміни, що впливають на поведінку людей. Моніторинг дає змогу вчасно ідентифікувати нові тенденції у злочинності, як-от зростання організованої злочинності, контрабанда чи поширення насильницьких злочинів. Використання кримінологічного аналізу, доповненого технологічними засобами спостереження, дасть можливість розробити адаптивні стратегії для ефективної боротьби зі злочинністю в післявоєнний період [4, с. 184–189].

Отже, мінімізація загроз зростання злочинності в післявоєнній Україні повинна передбачати перегляд і реформування кримінального законодавства, залучення приватного сектору до підтримки правопорядку, легалізацію ринку зброї, впровадження новітніх технологій і постійний моніторинг ситуації з метою своєчасного реагування на нові виклики.

Проблеми правового регулювання боротьби зі злочинністю в Україні після війни є однією з ключових перешкод для

забезпечення ефективного правозастосування та підтримання правопорядку. У контексті післявоєнного періоду особливого значення набуває необхідність усунення наявних прогалин у кримінальному законодавстві, яке тривалий час не адаптувалося до нових реалій і викликів. Протягом останніх десятиліть до Кримінального кодексу України було внесено понад 250 змін, багато з яких не мали належного наукового обґрунтування, що спричинило його фрагментацію та суперечливість. Така ситуація ускладнює правозастосування та сприяє неоднозначному тлумаченню окремих норм. Це, зокрема, стосується визначення складів правопорушень, формулювання санкцій і визначення кваліфікуючих ознак злочинів, що створює додаткові труднощі для адвокатів, суддів і слідчих. Необхідність проведення всебічної ревізії кримінального законодавства є нагальною для досягнення ефективності антикримінальної політики в післявоєнний період.

Ще однією важливою проблемою є недостатнє правове регулювання використання новітніх технологій, зокрема дронів. У період війни дрони стали важливим інструментом для військових операцій, проте їх застосування в післявоєнний час може створювати нові загрози для безпеки. Зокрема, існує імовірність їх використання для здійснення злочинів, як-от незаконне спостереження, контрабанда або навіть замах на вбивство. Наразі використання дронів на території України регулюється переважно підзаконними актами, що не забезпечують уніфікованого правозастосування та чіткого контролю. Ця проблема потребує ухвалення єдиного нормативного акта, що визначатиме правила використання дронів як у комерційних, так і в приватних цілях, з урахуванням можливих загроз для національної безпеки. Важливим аспектом є також надання правоохоронним органам законних повноважень для застосування технічних засобів для боротьби з незаконним використанням дронів, що стане важливим елементом у запобіганні злочинам [1].

Недоліки санкційної політики є ще однією суттєвою проблемою, яка ускладнює боротьбу зі злочинністю в Україні. У багатьох випадках спостерігається

непропорційність санкцій за правопорушення однакової тяжкості, що призводить до різних результатів у застосуванні покарань. Наприклад, за деякі незначні злочини можуть призначатися санкції, які аналогічні або навіть суворіші за санкції за більш серйозні правопорушення. Це порушує принцип справедливості в кримінальному праві та підриває довіру до системи правосуддя. Крім того, у понад 300 складах правопорушень Кримінальний кодекс передбачає лише позбавлення волі як основний вид покарання, навіть якщо ці злочини не є тяжкими. Така практика потребує перегляду санкційної політики з метою запровадження більш гнучких і пропорційних механізмів покарань, які передбачатимуть альтернативні види санкцій, наприклад громадські роботи, штрафи або обмеження волі.

У перспективі вдосконалення правового регулювання боротьби зі злочинністю має передбачати уніфікацію кримінального законодавства, посилення правового контролю за використанням новітніх технологій і реформування санкційної політики. Такий підхід сприятиме підвищенню ефективності правоохоронної діяльності, забезпеченню правопорядку та формуванню справедливої системи покарань у післявоєнній Україні.

Роль громадянського суспільства в подоланні післявоєнних викликів є критично важливою для відновлення правопорядку та забезпечення стабільності в Україні. Участь громадян у забезпеченні безпеки та правопорядку значно посилюється в період після завершення війни, коли держава, обмежена ресурсами, не завжди здатна швидко й ефективно реагувати на всі виклики, пов'язані зі зростанням рівня злочинності та соціальної нестабільності. Одним із ключових аспектів такої участі є формування озброєних загонів місцевих жителів, які можуть взяти на себе функції підтримання правопорядку на звільнених територіях, де поліція та інші правоохоронні органи не встигають відновити повну контрольованість. Ці загони можуть виконувати поліцейські функції, а саме патрулювання територій, захист громадян і їхнього майна від мародерства, організованих злочинних груп та інших форм правопорушень.

Крім озброєних загонів, значну роль відіграють громадські ініціативи, спрямовані на допомогу у відновленні безпеки на локальному рівні. Такі ініціативи передбачають організацію місцевих груп з охорони правопорядку, які співпрацюють із місцевими органами влади та правоохоронними структурами. Вони можуть стати важливою складовою нової моделі правозахисної діяльності, зосередженої на взаємодії між громадянським суспільством і державними органами. Наприклад, громадські об'єднання можуть забезпечувати інформування населення про заходи безпеки, моніторинг криміногенної ситуації та сприяти реалізації локальних ініціатив, спрямованих на запобігання злочинності [4, с. 101].

Окремою темою є розширення кола суб'єктів національної безпеки, до яких поряд із державними інституціями починають долучатися приватні та громадські структури. Війна продемонструвала, що до забезпечення безпеки можна залучати не лише державні, але й недержавні суб'єкти, наприклад приватні охоронні компанії, детективні агентства та добровольчі громадські загони. Ці структури можуть брати активну участь у попередженні та реагуванні на загрози, що виникають на звільнених територіях, зокрема у сфері забезпечення громадського порядку, охорони важливих об'єктів і підтримання стабільності в регіонах. У підсумку державна монополія на безпеку поступово трансформується, розширюючи рамки національної безпеки та додаючи до неї більш широкий спектр суб'єктів.

Важливою складовою у цьому контексті є запровадження освітніх програм для громадян, які передбачатимуть навчання володінню зброєю та взаємодії з правоохоронними органами. Такі програми сприятимуть підвищенню рівня правової обізнаності населення щодо відповідальності за використання зброї, навчатимуть громадян правильного поведіння зі зброєю і підвищуватимуть рівень їхньої готовності до захисту себе та своєї громади. Навчальні курси можуть передбачати як теоретичні, так і практичні аспекти, зокрема правила безпеки під час поведіння зі зброєю, юридичні норми, що регулюють її використання, та основи самооборони. Вони

також мають на меті забезпечити тісну співпрацю громадян із правоохоронними органами, зокрема у випадках, коли громадяни володіють важливою інформацією про злочини або підозрілих осіб. Отже, громадянське суспільство відіграє ключову роль у подоланні післявоєнних викликів, взявши на себе відповідальність за підтримання правопорядку та безпеки на локальному рівні. Розвиток громадських ініціатив, розширення кола суб'єктів національної безпеки та впровадження освітніх програм для громадян є важливими складовими цього процесу, які сприятимуть побудові стабільного й безпечного суспільства в післявоєнний період.

Основні результати проведеного дослідження свідчать про те, що зростання злочинності в післявоєнний період є серйозним викликом для України, який вимагає всебічного та комплексного підходу. Соціальні, економічні та психологічні наслідки війни, як-от безробіття, соціальна нестабільність, посттравматичні розлади, а також нелегальний обіг зброї, створюють передумови для поширення як насильницьких, так і економічних злочинів. Аналіз показав, що поряд з організованою злочинністю та мародерством, післявоєнна Україна може зіткнутися з новими загрозами, які потребують адаптації чинного кримінального законодавства й антикримінальної політики [4, с. 101–102].

Одним із головних напрямів удосконалення кримінологічної політики є проведення ревізії кримінального законодавства з метою усунення прогалин і недоліків, які ускладнюють його застосування. Потрібно забезпечити систематизацію норм, введення пропорційних і обґрунтованих

санкцій за правопорушення різного ступеня тяжкості, а також розробку нових положень, що враховуватимуть сучасні виклики, як-от нелегальний обіг зброї та використання новітніх технологій у злочинній діяльності. Важливо також удосконалити правове регулювання у сфері використання дронів та інших технічних засобів, що допоможе запобігти їх використанню у злочинних цілях.

Значну увагу слід приділити розвитку державно-приватного партнерства, де приватні охоронні й детективні компанії можуть стати надійними союзниками в забезпеченні безпеки на локальному рівні. Це дасть змогу зменшити навантаження на державні правоохоронні органи та підвищити ефективність боротьби зі злочинністю.

У перспективі впровадження ефективних механізмів запобігання злочинності в післявоєнний період має передбачати створення системи моніторингу криміногенної ситуації, що базуватиметься на кримінологічному аналізі та сучасних технологіях. Така система дасть змогу вчасно виявляти нові тенденції у злочинності й адаптувати стратегії запобігання відповідно до змін у суспільстві. Крім того, важливо запровадити освітні програми для громадян, які навчатимуть володіння зброєю та взаємодії з правоохоронними органами, що підвищить рівень громадської відповідальності та сприятиме безпечному відновленню суспільства після війни.

Отже, ефективне реформування кримінологічної політики та впровадження нових механізмів запобігання злочинності створять передумови для стабільного й безпечного розвитку України в післявоєнний період.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Пашиєва А. Формування безпекового середовища як основний вектор розвитку України. *Безпекова ситуація в Україні в умовах війни: стан, загрози, напрями забезпечення* : матеріали Міжнар. науково-практ. конф., м. Київ, 23 верес. 2023 р. С. 14–19. URL: https://www.knuba.edu.ua/wp-content/uploads/2023/11/zbirnyk_kruglyj-stil_26.09.2023.pdf.
2. Маланчук В. Державно-приватне партнерство у забезпеченні правопорядку в післяконфліктний період: правові аспекти. *Вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія юридична. 2021. № 3. С. 83–91. URL: <http://journals.lvduvs.lviv.ua/index.php/law/article/view/836/816>.
3. Драп'ятий С. І. Протидія злочинності у післявоєнний період: актуальні виклики та перспективи. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2022. № 1. С. 112–120. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9706a433-f2b4-4d78-a762-2e89ec224cc1/content>.
4. Орлов Ю. В. Злочинність і протидія їй в умовах війни: кримінально-правовий та кримінологічний виміри : монографія / Ю. В. Орлов. Кримінол. асоц. України. Харків : Право, 2023. 252 с.